

Муниципальное бюджетное общеобразовательное учреждение
«Татарско-Тумбарлинская основная общеобразовательная школа»
Бавлинского муниципального района Республики Татарстан

РАССМОТРЕНА на заседании ШМО учителей гуманитарного цикла МБОУ «Татарско- Тумбарлинская ООШ» протокол от « 29 » 08 2024 года № 11 руководитель ШМО <u>Газизова А.Н.</u> /Газизова А.Н./	СОГЛАСОВАНА заместитель директора по ВР МБОУ «Татарско- Тумбарлинская ООШ» <u>Шарапова Э.Р.</u> /Шарапова Э.Р./	УТВЕРЖДЕНА И ВВЕДЕНА ПРИКАЗОМ « 29 » 08 2024 года № 29 директор МБОУ «Татарско- Тумбарлинская ООШ» <u>Р.М.Самигуллина</u> /Р.М.Самигуллина/
--	---	---

Рабочая программа

по внеурочной деятельности «Күңелле сәхнә»

(для 4,6 классы)

учителя родного (татарского) языка и родной (татарской) литературы
Миннеахметовой Рузили Шадитовны

Принята

на заседании педагогического совета

№1 от « 29 » 09 2024 года

МБОУ «Татарско-Тумбарлинская
ООШ»

Аңлатма язуы

Бу түгәрәк укучыларның артистлык сәләтен, сәнгатьле сөйләм күнекмәләрен, логик фикерләүләрен үстерү максатыннан чыгып оештырыла. "Күңелле сәхнә" драма түгәрәге, исеменнән үк күренгәнчә, театр, сәнгать, жыр-бию яратучы укучылар өчен оештырыла. Бу түгәрәк шулай ук сәхнә серләренә төшенү, кулдан матур киёмнәр эзерләү һәм зөвыклы киенү, тамашачылар алдында үз-үзенә тотарга өйрәнү бурычларын үз эченә ала.

Түгәрәктә сәләтле балалар белән күмәкләп, шулай ук индивидуаль эшләр дә урын алган. Чөнки мәктәпкә чейнә сәнгать сөюче балалар бик күп, араларында матур жырлаучылар, биюгә оста кызлар-малайлар бар. Шундыйларны сайлап алып һәм теләк-хыялларын истә тотып эшләр уңышлы булып дигән фикергә килдем. Әлеге программага нигезләнеп үткәрелгән түгәрәк эше укучыларга ярдәм итәр, матур сөйлә, аралаша, үз фикерләрен эзлекле әйтәргә өйрәтәр дип ышанам. Укучыларның активлыгын, ижади эшчәнлеген, кызыксынучанлыгын үстерүгә күнекмәләр формалаштыруга төрле ижади биремнәр, күнегүләр бирелә, эзләнү методы кулланыла. Түгәрәктә йөрүче укучыларны балалар шагыйрьләре әсәрләре белән тирәнрәк тыныштыру, аларның әсәрләрен күбрәк уку теләге уяту максатлары да күздә тотылды.

Укучылар шулай ук үткән темалар ярдәмендә ижади эш итеп шигырь, әдәби әсәр, мәсәл укырга өйрәнәп, сәхнәдә күрә белү, тыңлый һәм ишетә белү күнекмәләрен үстерә ала.

"Күңелле сәхнә" драма түгәрәге берләшмәсе 4, 6 нчы сыйныф укучылары өчен оештырыла. Дәрәсләр атнага 1 сәгать хисабыннан. (Барлыгы 34 сәгать)

Максат:

Шәхес формалаштыруга юнәлтелгән технология аша укучыларда әдәбиятка-сәнгатькә мөхәббәт тәрбияләп, ижади үсешләрен булдыру. Һөнәри омтылышларын, сәләтләрен ачарга, матур сөйлә, үз фикерләрен эзлекле әйтәргә өйрәтү. Театр сәнгәтенә мөхәббәт тәрбияләү.

Үстерелешле максат:

1. Сәнгатьле уку һәм сөйләм күнекмәләрен үстерү.
2. Ижади сәләтләрен үстерү һәм тирәнәйтү.
3. Сәхнә осталыгын үстерү өстендә эшләр

Бурычлар:

- Укучыларны түгәрәк эшенә жәлеп итү, театр белән кызыксыну уяту.
- Сәнгать әсәрләренә мөхәббәт уяту.
- Укучыларның артистлык сәләтен, ижади талантларын күрә, уңышларга дөрт уята алуға ирешү.
- Сәнгатьле сөйләм күнекмәләрен үстерү.
- Аеруча балалар өчен язылган һәм классик әсәрләр сәхнәләштерү, ижат итү.
- Төрле бәйгә-ярышларда, ата-аналар, балалар бакчаларында тәрбияләнүчеләр алдында чыгышлар ясау.
- Сүз сәнгәтеннән алган белемнәрен тагы да тирәнәйтү, гомумиләштерү
- Акыл үсеш белән сөйләм теленә үсешен үстерү, персонажлар сөйләмен сәнгатьле итеп сөйләр өстендә эшләр, баланың сүз байлыгы арттыру, аваз культурасы, интонацияле сөйләр тәрбияләү;
- Хәрәкәт күнекмәләрен формалаштыру;
- Сәхнәләштерү эшчәнлегенә тотрыклы кызыксынуны үстерү;
- Мимика, ишарәләр, хәрәкәтләр, интонация тәэсирле чараларын кабатлау теләге тудыру.
- Музыка һәм хореография сәнгәте нигезләре белән танышу;
- Укучыларда эстетик, әхлак һәм хезмәт тәрбиясен тормышка ашыру;
- Балаларның сәламәтлеген яхшырту;
- Сәнгатькә кызыксыну һәм мөхәббәт тәрбияләү.

Түгәрәк дәрәсләре төрле формада үткәрелә. Күбрәк теоретик һәм практик юнәлештә эш башкарыла. Дәрәс-әңгәмә, дәрәс-очрашу, дәрәс-экскурсияләр үткәрү дә күздә тотыла. Төп игътибар балаларның ижади сәләтен үстерүгә, аларны милли жанлы, милли рухлы итеп тәрбияләүгә, сәнгатьле һәм образлы сөйләм формалаштыруга, мөстәкыйль шәхес үстерүгә, эзерләүгә юнәлтелә.

Уку елы ахырында укучылар белергә тиеш:

1. Театр сэнгате, анын төп үзенчәлеге.
2. Татар театр сэнгате, анын тәүге адымнары, формалашу чоры, үткән юлы.
3. Милли театрыбыз, анын беренче карлыгачлары (Язучы-драматурглары, артист-актерлары, режиссерлары).
4. Драма жанрлары.
5. Классик драма әсәрләре, классик драматурглар ижаты.
6. Актерлык бурычы, образга керү һәм тоемлап сөйләү.
7. Режиссер күрсәтмәләрен аңлый, үти белү.
8. Мәдәниятне аңлый белүче, ижади талантлы, әхлак сыйфатларына ия кеше булу.

Көтелгән нәтижеләр һәм аларны тикшерү төрләре.

1. Театр сэнгате башка сэнгате төрләреннән аера.
2. Татар театры тарихы, үткән юлы белән таныш.
3. Сэнгате сөйли, образга керә.
4. Актерлык талантына ия.
5. Ижади һәм мөстәкыйль эшли, үз киңәшләрен башкаларга да бирә ала.
6. Драма төрләрен аера, классик әсәрләргә аңлый.
7. Сәхнә тормышы белән таныш, башка милләт театрлары белән дә кызыксына.

“Күңелле сәхнә” түгәрәге программасының актуальлеге: Кереп баручы стандартларының яңалыгы - белем һәм тәрбия алуа универсаль гамәлләрнең берсе коммуникатив гамәлләрнең камил формалашуы. Ягъни, баланың үз фикерен диалогта һәм монолог рәвешендә башкаларга дәлил итеп, әңгәмәдәшен кимсетмәслек итеп житкерә белүгә эзерләү. Бу таләп – түгәрәкнең актуальлеген раслаучы мөһим дәлил дә. Балаларны берләштерүдә, зурлар белән аралашуга өйрәтүдә, сөйләм телен үстерүдә, жәмгыятьтә үзен-үзе тоту белеп, актив һәм сәләтле кеше булып үсүендә сәхнәләштерү эшчәнлегенең әһәмияте бик зур.

1. Балаларның милли культура, театр, артистлар дөнъясы турында күп мәгълүмат белүе.
2. Сәхнәләштерү уеннарын үзләштерү ярдәмендә балаларның интонацияләре яхшыру, башка катнашучылар белән аралашу осталыклары арту, килешү, конфликтлы ситуацияләргә чышә белү мөмкинлекләре туу. Балаларның бәйләнешле сөйләм телләре үсү.
3. Сәхнә тормышында үзегне иркен тоту күнекмәләренә төшенү
4. Үз туган ягыңның сэнгате кешеләре турында мәгълүмат алу.
5. Практика белән теорияне кушып, тулыландыра алу мөмкинлеге булу.
6. Гаилә белән мәктәп арасында жылы мөнәсәббәт тудыру.

Программа.

I. Кереш. (1 сәг.)

Кереш дәрес. Укучыларны туплау, түгәрәкнең эш планы белән таныштыру. Инструктаж үткәрү.

II. Без – яшь артистлар. (7 сәг.)

Укучыларның сэнгате сөйләм күнекмәләрен үстерү. Сәхнә серләренә өйрәнү. Киенү-бизәнү осталыгы турында сөйләшү, кассетадан чыгышлар карау.

Татар халык ижаты белән танышу. Татар халык ижатының үзенчәлекләрен билгеләү. Индивидуаль рәвештә жырлар, биоләр өйрәнү. Киемнәр эзерләү.

III. Сәхнә уеннары. (6 сәг.)

Татар халкының сәхнә уеннары, такмак, такмаза, тел шомарткычлар турында мәгълүмат бирү. Сәхнә өчен куелган уеннарны өйрәнү, сәхнәдә кую.

Балаларны парлы, күмәк биоләргә өйрәтү (био элементларын кабатлау, көйгә басу, киемнәр эзерләү). Бәйрәмнәрдә чыгыш ясау. . “Туган тел көне”, Бөек татар язучылары һәм шагыйрьләренә туган көннәрен билгеләп үтү, кичәләр оештыру. Милли бәйрәмнәр “Нәүрүз”, “Карга боткасы”.h.б уздыру

IV. Театр сэнгате, аның төп үзенчәлеге (3 сәг.)

Татар театры тарихы, аның беренче адымнары, үткән юлы.

Татар театрының бүгенгесе. Драма жанры төрләре.

Әсәрне ижат итәргә эзерләү, актерлык серләрен өйрәнү.

Әсәрне сәхнәгә кую (актерлык талантын тикшерү, ныгыту).

Экскурсия, очрашулар.

Театр бэйгеләренә эзерләнү.

V. Сәламәт тәндә сәламәт акыл. (2 сәг.)

Кызыклы спорт уеннары өйрәтү, күңелле ярыш-эстафета оештыру. Ярыш өчен киёмнәр, эмблема эзерләү.

Спорт уеннары барышында тәнәфесләр вакытында катнашу өчен биючеләр эзерләү. (Кечкенә һәм өлкән группаларга бүлеп.)

VI. “Сәламәтлек театры” конкурсына театр. (7 сәг.)

Театр атналыгы оештыру (атналык программасы аерым төзелә).

“Сәламәтлек театры” конкурсында катнашу өчен сценарийлар эзерләү, яки сайлау.

Балалар өчен язылган жырлар тыңлау (кассета, караокедан). Иң матур жырларны өйрәнү, сәхнәдә башкарырга (аерым, күмәк) эзерләнү. Жырга карата киёмнәр сайлау.

Кызлар-малайлар белән парлы вальс өйрәнүне дәвам итү.

VII. “Без табигать баласы” Экологик тема. (7 сәг.)

Бүгенге көндә экологик проблема һәм аның әһәмияте. Табигатьне саклауга өлеш кертү: тирә-юньнең чисталыгын саклау, агачлар утырту, чишмәләрне чистарту, кошларга, жәнлекләргә карата мәрхәмәтле булырга кирәклеген төшендерү.

Экологик темага кичә үткөрү. “Кошларны танийсыңмы? дип исемләнгән музыкаль театр-тамаша өйрәнү, чыгыш ясау.

VIII. Йомгаклау. (2 сәг.)

Тематик планлаштыру.

№	Эш төре	Сәг. саны	план	Факт
I.	Кереш	1	06.09	
1.	Укучыларны туплау. Түгәрәкнең эш планы белән таныштыру. Инструктаж үткөрү.		13.09	
II.	Без – яшь аристар.	7		
1.	Сәнгатьле сөйләм күнекмәләрен үстерү.		20.09	
2.	Сәхнә серләренә өйрәнү. Видеоязмалар карау.		27.09	
3.	Киенү-бизәнү осталыгы. Декорациянең роле.		04.10	
4.	Әкиятләрдән өзекләр сәхнәләштерү. (Укучыларның ижади эшләре.)		11.10	
5.	Татар халык жырлары тыңлау һәм өйрәнү.		18.10	
6.	Татар халык биюе өйрәнү		25.10	
7.	Туган телгә багышланган чараларга эзерләнү һәм катнашу		08.11	
II.	Сәхнә уеннары.	6		
1.	Такмак, такмаза, тел шомарткычлар.		15.11	
2.	“Чәчәкләр аланында” сәхнә уенының эчтәлегенә белән танышу. Рольләргә бүлеп уку.		22.11	
3.	Сценарийны кабатлау. Хәрәкәтләрне, бию өлешләрен өйрәнү.		29.11	
4.	Парлы бию. “Кармакчы”. “Су юлында”.		06.12	
5.	Күмәк заманча бию. Зонтиклар биюе.		13.12	
6.	Сәхнәдә чыгыш ясауга эзерлек.		20.12	
IV.	Яңа ел бәйрәменә театр-тамаша.	3		
1.	Яңа ел бәйрәменә багышланган әкият-пьесаның эчтәлегенә белән танышу. Рольләргә бүлеп уку.		10.01	
2.	Сценарийны кабатлау. Хәрәкәтләр. Музыка		17.01	
3.	Киёмнәр эзерләү.		24.01	
V.	Спорт – сәламәтлек ул.	2		
1.	Житезлеккә уеннар өйрәнү.		31.01	

2.	Спорт һәм бию ярышлары оештыру		07.02	
VI.	“Сәламәтлек театры” конкурсына	7		
1.	“Сәламәтлек театры” конкурсына сценарий сайлау, театр-тамашаның эчтәлегә белән танышу. Рольләргә бүлеп уку.		21.02	
2.	Театрны кабатлау. Хәрәкәтләр. Музыка.		28.02	
3.	Киёмнәр әзерләү.		7.03	
4.	Театр атналыгына әзерлек.		14.03	
5.	Театр атналыгы конкурсында катнашу.		21.03	
6.	Балалар өчен җырлар өйрәнү.		04.04	
7.	Вальс өйрәнү.		11.04	
VII.	Без табигать баласы	7		
1.	Бүгенге көндә экологик проблемалар. Күзәтүләр буча фикер алышу.		18.04	
2.	“Кошлар безнең дусларыбыз” музыкаль тамашаның эчтәлегә белән танышу.		25.04	
3.	Рольләргә бүлеп уку.		02.05	
4.	Театрны кабатлау. Хәрәкәтләр. Музыка.		16.05	
5.	“Туган ягым – яшел бишек”. Экологик темага кичә.		16.05	
6.	Табигатькә экскурсия.		23.05	
7.	Чишмәләрне чистарту.		23.05	
VIII	Йомгаклау.			

Кулланма әдәбият.

1. “Әдәбият белеменә кереш”.
2. Татар халык әкиятләре.
3. “Тәрбия” газетасы.
4. “Ачык дәрәс” газетасы.
5. “Җырлыык әле” җыр китабы.
6. Х. Халиков “Зиһен ачкычлары”
7. “Мәктәп сәхнәсе” китабы.
8. Табышмаклар, тизәйткечләр, тел шомарткычлар.
9. “Көмеш кыңгырау”, “Сабантуй” газеталары.
10. Гомәр Бәширов “Туган ягым – яшел бишек”
11. Туфан Миңнуллин. Сайланма әсәрләр. Хәтер- 2008 нче ел
12. Татар драматургиясе (1960-1980 нче еллар). Сайланма әсәрләр ТаРИХ-200
13. Драматургиядә утлы еллар авазы (1941-1945) Бөек Җиңүнең 70 еллыгына карата чыгарылган әдәбият.